

2/11/03

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
CULTUUR, JEUGD EN AMBTENARENZAKEN,**

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 10 juni 2003 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering; gewijzigd op 29 augustus 2003;

Gelet op het ministerieel besluit van 13 november 2002 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 03 juli 2003, bekrachtigd op 04 september 2003;

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998:

Wegens de artistieke, historische, sociaal-culturele en volkskundige waarde:

- als monument:

Onze-Lieve-Vrouw van Gaverlandkapel
gelegen te Beveren (Melsele), Gaverlandstraat zn;
bekend ten kadaster:
Beveren, 9de afdeling, sectie C, perceelnummer 1019A/2.

Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

Woning van de kapelbewaarster
gelegen te Beveren (Melsele), Gaverlandstraat 147;
bekend ten kadaster:
Beveren, 9de afdeling, sectie C, perceelnummer 1016L.

Wegens de artistieke, historische en volkskundige waarde:

- **als monument:**

Eerste statie 19de-eeuwse ommegang

gelegen te Beveren (Melsele), Gaverlandstraat zn;

bekend ten kadaster:

Beveren, 9de afdeling, sectie C, perceelnummer openbaar domein.

Wegens de artistieke, historische en sociaal-culturele waarde:

- **als monument:**

Sint-Gertrudiskerk

gelegen te Wetteren (Wetteren), Markt zn;

bekend ten kadaster:

Wetteren, 2de afdeling, sectie E, perceelnummer 307C.

Wegens de artistieke, historische, sociaal-culturele en volkskundige waarde:

- **als monument:**

Sint-Jozefkerk

gelegen te Gent (Gent), Bij Sint-Jozef zn;

bekend ten kadaster:

Gent, 10de afdeling, sectie K, perceelnummer 66H2.

Artikel 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Het algemeen belang gevormd door de **historische waarde**, de **artistieke waarde**, de **volkskundige waarde** en de **sociaal-culturele waarde** wordt als volgt omschreven:

De bescherming omvat drie kerken en bepaalde elementen in de directe omgeving die stammen uit de 19de eeuw. Ze getuigen van de bijzonder grote verscheidenheid aan, én het samenleven van, verschillende architecturale en interieurdecoratieve uitdrukkingsvormen in die periode. De ligging en de functie van de gebouwen tonen tevens de grote diversiteit aan waarin 19de-eeuwse religieuze gebouwen werden ondergebracht; van nieuwbouwwijk tot historisch dorpscentrum, van bedevaartsoord tot parochiekerk.

De **historische**, ondermeer de bouwhistorische **waarde**, de **artistieke waarde**, de **volkskundige**, meer bepaald de volksdevotionele **waarde** en de **sociaal-culturele waarde** van de *Onze-Lieve-Vrouw van Gaverlandkapel, gelegen te Beveren, Gaverlandstraat zn. en het huis van de kapelbewaarster, gelegen te Beveren, Gaverlandstraat 147, en eerste statie van de ommegang, gelegen te Beveren, Gaverlandstraat zn.*;

Neogotische kapel met aansluitend de eerste statie van een neogotische ommegang en aan de overzijde van de straat het huis van de kapelbewaarster. De aanwezige configuratie tussen kapel, statie en huis is opvallend en representatief voor de opzet van het bedevaartsoord.

Centrum van het Mariaal bedevaartsoord dat te Melsele bestaat sinds 1511. Verschillende sculpturen verhalen de bedevaart van Alexander Farnese in 1585 en een mirakel in 1858 wat wijst op het historisch belang van de site.

De **historische**, meer bepaald bouwhistorische **waarde**, de **artistieke waarde**, de **volkskundige**, meer bepaald volksdevotionele **waarde** en de **sociaal-culturele waarde** van de *Onze-Lieve-Vrouw van Gaverlandkape, gelegen te Beveren, Gaverlandstraat zn.:*

De kapel werd opgetrokken door priester-architect Jean Auguste Clarysse. Opvallende combinatie tussen centraal- en langsbouw opgetrokken in twee fasen (1862 en 1870). De basilicale bouw heeft de typische kenmerken van de 'Style à la Cathedrale'. In de open toren prijkt een beeld van O.-L.-Vrouw van Gaverland van de hand van J.B. Van Biesbroeck uit 1862. De kapel behield het oorspronkelijk schrijnwerk. De kapel is een representatief voorbeeld van de eenheidskunst van de neogotiek. Ze behield haar oorspronkelijk neogotisch interieur waaronder een hoogaltaar (ontwerp J.A.Clarysse) met het 16de-eeuws Mariabeeld, communiebanken (1865), beelden, kandelaars, binnenschrijnwerk enz..

De glasramen dateren allen van na de Tweede Wereldoorlog en verwijzen met hun voorstelling en opschriften naar de volksdevotie en de vele dankbetuigingen van de inwoners onder andere voor de bescherming van O.-L.-Vrouw-van-Gaverland tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Het Spaans orgel werd gebouwd in 1818. Het is een uniek instrument in onze contreien en ondanks de bouwdatum nog zeer klassiek van opbouw.

De **historische**, meer bepaald bouwhistorische **waarde** en de **sociaal-culturele waarde** van het *huis van de kapelbewaarster, gelegen te Beveren, Gaverlandstraat 147:*

Langs de Gaverlandstraat staat het neoclassicistisch huis van de kapelbewaarster opgetrokken in 1869. Sindsdien is het huis steeds bewoond door de opeenvolgende kapelbewaarders. Het bakstenen huis heeft de typische opbouw en vormgeving eigen en representatief voor zijn tijd. Het huis is bovendien representatief voor de onverbreekelijke band tussen bedevaartkapel en bewaarster.

De **historische** meer bepaald bouwhistorische **waarde**, de **artistieke waarde** en de **volkskundige**, meer bepaald volksdevotionele **waarde** van de *eerste statie van de ommegang, gelegen te Beveren, Gaverlandstraat zn.:*

Aansluitend bij de kapel bevindt zich de eerste statie van de 19de-eeuwse ommegang opgetrokken tussen 1861 en 1869 in neogotische stijl. Er is riant gebruik gemaakt van een retabelvormgeving. Het is een getuige van de eeuwenoude Mariale devotie op deze plaats.

De **historische**, meer bepaald bouwhistorische **waarde**, de **artistieke waarde** en de **sociaal-culturele waarde** van de *Sint-Gertrudiskerk, gelegen te Wetteren, Markt zn.:*

Kerk uit 1861-66 is een schoolvoorbeeld en representatief voorbeeld van de 'Rundbogenstil' naar ontwerp van Louis Minard. De volledige kerk, bouw en inrichting werd bekostigd door schenkingen van parochianen. De kerk is een typisch en representatief voorbeeld van gevelarchitectuur met rijk uitgewerkte façade en eerste travee en met functionele, weinig extern gedecoreerde achterbouw. Het interieur toont de kracht van de "Rundbogenstil" met zijn ronde scheidingsbogen, ronde kruisribgewelven, rondbogige ramen en nissen.

Het interieur is representatief voor de vormtaal van de 19de eeuw en meer specifiek van de "Rundbogenstil" [ondermeer met hoogaltaar (1877) en koorgestoelte met lambrisering (1880) beiden uit het atelier Dumon -Brugge, zijaltaren, beelden in, op en tegen de altaren en zuilen: St.-Gertrudis, Maria (1870, atelier Jozef Geens), apostelen, 4 geknielde engelen in het koor, communiebank (1869), doopvont, biechtstoelen en schilderijen: Maria van Lourdes en een bewening (Jozef Pauwels), Vlucht naar Egypte (Fanny Geefs-Corr), Sint-Barbara (Karel Ooms) en enkele obeïts]. Enkele sporen van de neogotiek zijn merkbaar in de grote koperen kroonluchter en het doksaal met Schyven-orgel uit 1895. Het instrument is representatief voor

het atelier. De neogotische gepolychromeerde kruisweg van de hand van Aloïs De Beule werd geplaatst in 1908.

Een aantal objecten werd gerecupereerd uit de oude kerk en vormt daardoor een belangrijke tastbare historische band met het verleden. Ze zijn representatief voor het geloofsleven vóór de 19de eeuw: preekstoel (18de eeuw); verschillende unieke beelden: H. Sebastiaan 17de eeuws, 17de-eeuws (?) kruisbeeld, Sint-Anna en Maria 18de-eeuws; Jozef met kind Jezus 18de-eeuws; 2 biechtstoelen en 2 kasten allen uit de 18de eeuw, 2 broederschaps-lijsten uit de 18de eeuw; enkele schilderijen: Mirakelmis van de H. Gregorius (15de-eeuws), 17de-eeuws zijn de schilderijen van de Onthoofde Johannes de Doper (Vlaamse School), De verschijning van Jezus aan de Apostelen (Italiaanse school), Visioen van de H. Gertrudis (Casper de Crayer ?), Ten Hemel Opneming van Maria (Italiaanse School) en H. Carolus Borromeüs geeft de communie aan een pestlijder. Uit de 18de eeuw dateert een kopie naar Van Dyck's kruisiging, Heilige Familie, Gertrudis van Nijvel.

De Sint-Gertrudiskerk is voorzien van een reeks fraaie glasramen. Ze werden aangebracht tussen 1907 en Wereldoorlog II, waardoor een mooie stijlevolutie zichtbaar is. Links en rechts van het hoogaltaar staan glas-in-loodramen uit het atelier Casier.

De sacristie behield haar mooie wit-zwart marmeren vloer evenals de blankhouten wandkasten.

De **historische**, meer bepaald bouwhistorische **waarde**, de **artistieke waarde**, de **volkskundige**, meer bepaald volksdevotionele **waarde** en de **sociaal-culturele waarde** van de *parochiekerk Sint-Jozef gelegen te Gent, Bij Sint-Jozef zn.*:

Neogotische kerk opgetrokken in 'Reformed Gothic' in 1874-83. Representatief voorbeeld van een kerk die opgetrokken werd in de 19de-eeuwse uitbreidingen / nieuwe woonwijken rond een industriestad. De kerk werd opgetrokken naar een ontwerp van August van Assche.

Het interieur is bijzonder rijk uitgewerkt en representatief voor de 'Reformed Gothic' of Victoriaanse neogotiek. De volledige interieuraankleding met onder meer vloeren, muurschilderingen, altaren, kandelaars, biechtstoelen, koorgestoelte, communiebank, doksaal met orgel, triomfkruis, doopvont met smeedijzeren omheining enz. bleef intact bewaard wat het interieur tot een uitzonderlijk coherent en representatief geheel maakt voor het totaalconcept van de neogotiek. De bakstenen muren werden beschilderd met geometrische motieven, wandtextilia en figuratieve voorstellingen, alle in typische neogotische vormgeving, zodat het bouwmetaal volledig verborgen werd. De kerk telt vijf altaren. Het atelier van Mathias Zens leverde met zekerheid het hoogaltaar, het Maria-altaar, de preekstoel en vier van de vijf biechtstoelen. Ze werden allen uitgevoerd in neogotische stijl en zijn rijk gedecoreerd. De samenhang van het meubilair uit één en hetzelfde atelier maken het tot een uniek ensemble. Het vijfde exemplaar is eveneens neogotisch.

De communiebanken zijn gefabriceerd in het atelier Wieme.

Een neogotische blankhouten sokkel met idem baldakijn biedt plaats aan een beschilderde piëta. Vier heiligenbeelden kregen een plaats in een natuurhouten neogotisch baldakijn: H.-Hart, Jozef met kind Jezus, Maria met kind Jezus en Sint-Vincentius a Paulo.

Het binnenschrijnwerk in vernist hout bleef intact bewaard inclusief hang en sluitwerk.

Het indrukwekkende neogotische orgel in laat-romantische stijl uit 1913 is van de hand van Jules Geerts (Berchem / Antwerpen).

De kerk herbergt glasramen van hoge kwaliteit geproduceerd door het huis Casier. Enkele ramen werden door parochianen geschonken. De ramen hebben rijke iconografische programma's. In de sacristie bevinden zich zes glas-in-loodramen met centraal een wapenschild of griffioen.

De zuidelijke sacristie behield haar oorspronkelijke indeling met een houten tussenwand, deels gevuld met glas, en muurkasten. Het hout werd vernist. Eveneens staat hier een beschilderde buste opgesteld van Aloïsius Joos, pastoor en stichter van de parochie.

Artikel 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 03-11-2003

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken,

Paul VAN GREMBERGEN